

Ebeltoft: Tinghuset. Kunstforeningens udstillingslokaler

Den store bygning på sydsiden af det gamle torv i Ebeltoft rummer i dag Kunstforeningens udstillingslokaler. Men det er en ret ny historie – bygningen har en lang, spændende historie bag sig.

Huset blev ledig i 2010 efter at politiet var flyttet til rådhuset ude på Lundingsvej. Huset havde indtil 2006 rummet både retslokaler og politistation, men retsreformen i 2006 betød nedlæggelse af retslokalerne, og derefter indskrænkedes politiet og kunne langt fra fylde det store hus ud. Politiet flyttede i stedet ud på rådhuset, hvor det praktisk nok var i tæt forbindelse med borgerservice og den øvrige kommunale administration.

Da huset i sin tid var blevet til retsbygning og politistation, tilbage i 1930'erne, havde Justitsministeriet overtaget huset fra kommunen på den betingelse, at når det ikke mere skulle anvendes af retten og politiet, skulle det uden modydelse gives tilbage til kommunen. Den bestemmelse fandt nu anvendelse, og kommunen overtog huset kvit og frit efter politiets udflytning i 2010.

Men hvad skulle det bruges til? Turistbureau, mente nogle. Museum, mente andre. Men da en kreds af borgere erklærede sig villige til at købe huset og stille det til rådighed for Kunstforeningen, slog kommunen til og solgte huset, der derefter blev nødtørftigt restaureret og moderniseret og indrettet til sit nye formål.

Den gamle historie

Men husets historie går hundrede år længere tilbage end til Justitsministeriets overtagelse i 1930'erne. Det blev bygget i 1840 som Ting-, Arrest- og Rådhus.

Det gamle rådhus fra 1789, der lå på Torvets østside, var blevet for lille, efter at der i 1838 var indført borgerrepræsentation til bestyrelse af købstadens anliggender. Derfor indrettedes der mødelokale for den nye borgerrepræsentation – fra 1869 byrådsal for det da indførte byråd. Derudover skulle huset være tinghus, d.v.s. retssted med retssal, for Ebeltoft købstad og herrederne Mols og Sønder Djurs.

I tilknytning til tinghuset var der også indrettet arrest med 6 arrestceller, der lå ud mod gårdsiden, hvor der var en lukket arrestgård, hvor fangerne kunne luftes. Der var også en "borgerlig arrest" på første sal – en lidt mere bekvem arrest med møbler og vindue, der blev benyttet bl.a. som gælds fængsel. Denne sidste bekvemme arrest blev dog nedlagt i 1872, da gælds fængsel blev afskaffet. Til gengæld indrettedes der fire år senere en fællesarrest. Der var en lejlighed til arrestforvareren, hvis kone stod for madlavningen til fangerne.

Den to etager høje bygning blev tegnet og bygget af muremester Semberlund fra Randers i klassicistisk stil med klare og enkle linjer. Den var byens første grundmurede hus, når bortses fra kirken. En statelig og rummelig bygning, der kom til at fungere efter sit formål – eller rettere sine formål – i næsten hundrede år.

Ebeltoft Ting-, Arrest- og Rådhus, 1917.

Inden de hundrede år var gået skulle huset – eller rettere dets arrestforvarer – dog opleve at blive centrum i en skandale, der vakte opsigt over hele landet. Det viste sig, at arrestforvarer Jens Peter Johansen Thylkjær havde været lidt for god ved "sine" fanger. Han skulle have spillet kort og drukket øl med dem og ladet dem spise i sin egen lejlighed og ladet celledørene stå ulåste. I 1937 blev han afskediget for embedsforsømmelse – dog med pension.

Året efter, i 1938, overgik politi- og arrestforhold fra kommunen til staten. Som en følge heraf blev arresten i Ebeltoft nedlagt og omdannet til politistation, og Justitsministeriet overtog som nævnt bygningen.

Huset fungerede dog fortsat som rådhus, indtil kommunalreformen i 1970 trængte sig på og krævede mere plads. Sidste byrådsmøde i huset blev afholdt i 1968. Nyt rådhus blev indrettet i den gamle Borger- og realskole i Adelgade 11. Her holdt byrådet til, indtil den daværende Ebeltoft Kommune i 1993 købte det tidligere Mermaid privathospital og indrettede det til rådhus.

Litteratur:

Knud Chr. Jensen og Jakob Vedsted: Ebeltoft – købstadsliv i 700 år. 2001.

Jakob Vedsted: "Da Ting-, Raad- og Arresthuset på Torvet blev ramt af en arrestskandale", i Ebeltoft Folketidende 20. november 2012.

-

Vilfred Friberg Hansen, skrevet til Syddjursportalens oplevelsesguide december 2012.